

edildiği bir yer olmakla meşhurdur. Ebû Ahmed Hasan el-Askerî (ö. 382/992) ile Ebû Hilâl el-Askerî (ö. 395/1005'ten sonra), buraya nisbet edilen âlimlerin en ünlüleridir. Bugün Askerimükrem'in yerinde Şüster'in 45 km. güneyindeki Bend-i Kîr harabeleri bulunmaktadır.

BİBLİYOGRAFYA :

Belâzürî, *Fütûh* (Müneccid), s. 375-376; Taberî, *Târîh* (Ebû'l-Fazl), VI, 160; *Hudûdül-âlem* (Minorsky), s. 130; Makdisî, *Ahşenü't-tekâsim*, s. 409-410; Yâkût, *Mu'cemü'l-büldân*, IV, 123-124; Kazvîni, *Âşârü'l-bilâd*, Beyrut 1969, s. 222-223; Hamdullah Müstevfî, *Nüzhetu'l-kulûb* (nşr. M. Debir Siyâkî), Tahran 1362, s. 112; Muhammed Takî Han Hakîm, *Genc-i Dâniş Coğrafyâ-yı Târîhî-i Şehrâ-yı İrân*, Tahran 1366, s. 398-399; G. Le Strange, *The Lands of the Eastern Caliphate*, London 1966, s. 236-237, 246-247; Herbert Busse, "Iran Under the Büyids", *CHIr.*, IV, 256, 375; a.m.f., *Chalif und Grosskönig die Buyinden im Irak (945-1055)*, Beyrut 1969, s. 265, 327, 348, 438; *Géographie d'Aboulféda*, II, 74, 87; M. Streck — [L. Lockhart], "Askar Mukram", *El²* (İng.), I, 711; C. E. Bosworth, "Askar Mokram", *EIr.*, II, 768.

MUSTAFA L. BİLGE

ASKERİSÂMERRÂ

(bk. SÂMERRÂ).

ASKI

Kubbeli yapılarda tavandan aşağı doğru sarkıtılan süs unsuru.

Kandil gibi zincir ucuna takılan askılar küre veya yumurta şekillerinde olmakta ve alt taraflarında da püskül bulunmaktadır. Küre şeklindekiler genel-

likle hindistan cevizinden, beyzîler ise deve kuşu yumurtasından yapılmışlardır. Ayrıca çiniden yapılanları ve kıymetli taşlarla süslenmiş olanları da vardır. Askıların akustik fonksiyonları bulunması sebebiyle asıldıkları noktalar dikkatle seçilmiş, kötülüklerin içeri girmesini engellediği inancıyla da deve kuşu yumurtasından olanlar kapılara yakın yerlere asılmıştır.

BİBLİYOGRAFYA :

Arseven, "Aski", *SA, I*, 111; N. Rüştü Büngül, "Aski", *Eski Eserler Ansiklopedisi*, İstanbul, ts., I, 27.

ÖZKAN ERTUĞRUL

ASL

(bk. ASIL).

el-ASL

(al-âsil)

Muhammed b. Hasan eş-Şeybânî'nin (ö. 189/805)

"Zâhirü'r-rivâye" veya "Uşûl" diye bilinen ve Hanefî mezhebinin ana kaynaklarını oluşturan altı eserinden biri.

İmam Muhammed'in ilk ve en hacimli eseri olup *el-Mebsût* diye de bilinmektedir. Ebû Hanife'nin görüşlerinin esas alındığı eserde kendisinin ve Ebû Yûsuf'un ona katılmadıkları konulardaki farklı görüşlere de yer verilmiştir. İhtilâfın zikredilmediği hususlarda Ebû Hanife ve iki talebesinin aynı görüşte olduğu anlaşılır. Yer yer İbn Ebû Leylâ'nın ihtilâflarının da zikredildiği ve genelde fik-

el-Asl'ın Ebû Süleyman el-Cüzcânî rivayetinin ilk sayfası (Süleymaniye Ktp., Ayasofya, nr. 1026)

hî ta'âlî'lerin pek bulunmadığı *el-Asl*'i İmam Muhammed'den birçok talebesi rivayet etmiştir. Bu rivayetlerin en kuvvetlisi Ebû Süleyman el-Cüzcânî'ninkidir. Hâkim eş-Şehîd, *el-Asl* esas olmak üzere İmam Muhammed'in *zâhirü'r-rivâye** eserlerini *el-Kâfi* adıyla ihtisar etmiş, bu eser de Serahsî tarafından *el-Mebsût* adıyla şerh edilmiştir. Başta Abdülazîz el-Halvânî ve Ebû Bekir Hâherzâde olmak üzere bazı müteahhir Hanefî âlimlerinin *el-Mebsût* adıyla telif ettikleri eserler de esasen *el-Asl*'in birer şerhinden ibarettirler. Abdürrahîm b. Ebû İsmâ el-Belhî tarafından da ihtisar edilen *el-Asl*'in çeşitli kütüphanelerde birçok yazma nüshası mevcut olup ilk defa Dr. Şefik Şehâte tarafından Kahire'de (1954) ve Ebû'l-Vefâ el-Efgânî tarafından da Haydarâbâd'da bir cildi neşredilmiştir (Sezgin, I, 422, 934). Eserin tamamını ise daha sonra İdâretü'l-Kur'ân ve'l-ulûmî'l-İslâmiyye Karaçi'de beş cilt halinde neşretmiş olup ilk dört cildin edisyon kritiğini Ebû'l-Vefâ el-Efgânî, son cildi de Dr. Şefik Şehâte yapmıştır.

1. II. Mahmud tuğralı, mavi ve pembe mineli askı (TSM, Hazine, nr. 2/7616). 2. III. Selim tuğralı askı (TSM, Hazine, nr. 2/1865). 3. XVIII. yüzyıla ait askı (TSM, Hazine, nr. 2/7615). 4. Mâşallah yazılı bir askı (Üsküdar Mevlevihanesi Türbesi)

